

Plean Teanga Mhúscraí

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoin bplean teanga atá ag Gaeltacht Mhúscraí. Féach féin agus an duine in aice leat ar na focail thíos a bheidh le cloisteáil sa mhír. An féidir libh na focail Ghaeilge a cheangal leis na focail Bhéarla?

1. maoiniú	a. <i>to that end</i>
2. cuir i bhfeidhm	b. <i>we will succeed</i>
3. ní hamhlaidh	c. <i>real luck</i>
4. sprioc	d. <i>quiz</i>
5. chuige sin	e. <i>sources</i>
6. beartas	f. <i>funding</i>
7. tráth na gceist	g. <i>aim, mark</i>
8. deiseanna	h. <i>it's different</i>
9. a éascú agus a thapú	i. <i>to facilitate and to seize</i>
10. éireoidh linn	j. <i>policy</i>
11. an t-ádh dearg	k. <i>opportunities</i>
12. foinsí	l. <i>implement</i>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Anois, féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an féidir leat na focail sin a aithint sa mhír nuachta.

Ceist 2

Féach ar na ráitis thíos agus abair leis an duine atá in aice leat cén fáth nach bhfuil siad fíor.

- Tá ceantar Chois Fharráige sásta leis an maoiniú a fuair siad ón Roinn.
- Is i mBaile Átha Cliath a bhí saighdiúirí óga na teanga i láthair do sheoladh an phlean teanga.
- Labhraíonn níos mó ná 30% de phobal Mhúscraí an Ghaeilge go laethúil.
- Tá seacht mbeartas is seachtó leagtha amach sa phlean a tháinig as na moltaí a chuir an Roinn faoi bhráid an phobail.

**VIFAX 26 Deireadh Fómhair
Bunleibhéal**

- Is é príomhspríoc an phlean ná an Ghaeilge scríofa a chur chun cinn sa cheantar.
- Tá tuilleadh airgid á lorg ag Rósaí Nic Chárthaigh ón Roinn.

Ceist 3 Cad iad na tuairimí a bhí ag na daoine óga sa mhír chun an Ghaeilge labhartha a chur chun cinn sa cheantar?

An bhfuil aon tuairimí eile agat féin chun labhairt na Gaeilge a spreagadh sa saol laethúil? Pléigh do chuid tuairimí leis an duine in aice leat.

Ceist 4 ‘...tuismitheoirí...’

A. Éist arís leis an mír agus aimsigh na hionraí de na focail seo a leanas a bhí le cloisteáil inti.

- saighdiúir
- Gaeilgeoir
- deartháir
- deirfiúr
- páiste
- duine

B. Cuir an cheist seo ar an duine in aice leat.

Cé mhéad deartháir agus deirfiúr atá agat?

Ceist 5 Na briathra i gcanúint na Mumhan.

Cén leagan caighdeánach atá ag na briathra thíos, a bhí le cloisteáil sa mhír?

- a rabhadar
- dúras
- a chloisint
- thosnaíos

Ceist 6 ‘...bhí...’

1. Cé mhéad briathar neamhrialta atá sa Ghaeilge?
2. Scríobh amach anois iad:

Abair...

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
f	l	h	g	a	j	d	k	i	b	c	e

Ceist 2

Féach an script.

Ceist 3

Cainteoir 1

Cluichí ar nós na gCluichí Oilimpeacha a eagrú idir na scoileanna Gaeltachta, a spreagadh daoine chun an Ghaeilge a labhairt sa spórt.

Cainteoir 2

Áit a chur ar fáil a mbeadh daoine in ann bualadh isteach agus an Ghaeilge a labhairt. Bheadh cosc ar theangacha eile san áit.

Cainteoir 3

Tráth na gceist nó Club Gaeilge a chur ar bun.

Cainteoir 4

Cabhraíonn sé go mór má labhraíonn tú Gaeilge sa bhaile, le do thuismitheoirí agus le do dheartháireacha agus le do dheirfiúracha.

Cainteoir 5

Crèche a bhunú i gcomhair páistí óga sa dóigh is go bhféadfaidís an Ghaeilge a chloisteáil go rialta agus í a labhairt chomh maith.

Ceist 4

saighdiúirí
Gaeilgeoirí
deartháireacha
deirfiúracha
páistí
daoine

Ceist 5

a rabhadar – a raibh siad
dúras – dúirt mé
a chloisint – a chloisteáil
thosnaíos – thosaigh mé

Ceist 6

1. Tá aon bhriathar déag neamhrialta sa Ghaeilge.
2. Abair, beir, bí, clois, déan, faigh, feic, ith, tabhair, téigh agus tar.

Áine Lally

Anois, bogfaimid ar aghaidh. Cé go bhfuil ceantar Chois Fharráige míshásta leis an maoiniú atá ar fáil chun an plean teanga a chur i bhfeidhm, ní hamhlaidh an scéal i Múscraí. Seoladh plean teanga Mhúscraí inniu agus tá sé i gceist acu brú ar aghaidh leis an obair chomh luath agus is féidir.

Grett O'Connor

I mBaile Mhic Íre inniu bhí saighdiúirí óga na teanga i láthair do sheoladh an phlean ar a rabhadar¹ féin agus go leor grúpaí eile sa phobal ag obair le bliain anuas. Labhraíonn níos lú ná an tríú cuid de Ghaeilgeoirí Mhúscraí an teanga go laethúil. Tá sprioc leagtha amach sa phlean chun an céatadán sin a ardú go dtí 30% faoin mbliain 2025. Chuige sin, rinne an pobal níos mó ná 1,600 moladh², atá curtha le chéile anois i 77 mbeartas aitheanta³.

‘Dúras⁴, b’fhéidir Cluichí Oilimpeacha idir scoileanna Gaeltachta a bheith ann, chun spreagadh caint Gaolainne sa spórt.’

‘B’fhéidir, áit chun bualadh isteach tar éis am scoile agus níl céad ach Gaeilge a labhairt.’

‘Ba mhaith liomsa a chur... b’fhéidir... tráth na gceist i nGaeilge, nó Club Gaeilge...’

‘Cabhraíonn sé go mór má labhraíonn tú Gaeilge sa bhaile, le do thuismitheoirí agus le do dheartháireacha agus le do dheirfiúracha.’

‘B’fhéidir crèche i gcomhair na bpáistí óga so is féidir leo Gaeilge a chloisint⁵ an t-am go léir agus is féidir leo í a labhairt chomh maith.’

Breandán Ó Lionáird, Meitheal Pleanála Teanga Mhúscraí

Is dócha gurb é ceann de na spriocanna, na príomhspríocanna den phlean, ná deiseanna labhartha a thabhairt do dhaoine, deiseanna a thabhairt do dhaoine chun cumarsáid, agus chun bualadh le chéile agus chun Gaolainn a úsáid. Más féidir linn é sin a éascú agus a thapú, agus seans a thabhairt do dhaoine bualadh le chéile, caidreamh trí Ghaolainn, éireoidh linn.

Grett O'Connor

Cad deir muintir Mhúscraí le gearáin ó cheantair Ghaeltachta eile faoin maoiniú atá le fáil ón Roinn?

Rósaí Nic Chárthaigh, Comhordaitheoir Pleanála Teanga

Bhí an t-ádh dearg linne, mar nuair a thosnaíos⁶ ag obair ar an bplean, dúradh linn go mbeadh thart ar €100,000 in aghaidh na bliana ar fáil dúinn. Agus gan amhras ansin, nuair a bhí na bearta á gcur⁷ le chéile againn, bhí a fhios againn go raibh an t-uasmhéid⁸ sin ar fáil ón Roinn. Ach cinnte, tá níos mó á lorg againn ach tá foinsí eile aitheanta againn chun teacht ar an airgead⁹ sin.

Grett O'Connor

Is féidir an plean a léamh anseo sa leabharlann i mBaile Mhic Íre.

Grett O'Connor, Nuacht TG4, Gaeltacht Mhúscraí.

---

¹ raibh siad an leagan caighdeánach

² moltaí a deirtear

³ seacht mbeartas aitheanta is seachtó (an córas seanbhunaithe) nó seachtó a seacht beartas aitheanta (an córas simplithe) na leaganacha caighdeánacha

⁴ dúirt an leagan caighdeánach

⁵ a chloisteadáil an leagan caighdeánach

⁶ thosaigh mé an leagan caighdeánach

⁷ á chur a deirtear

⁸ an uasmhéid a deirtear

⁹ ar an t-airgead a deirtear